

RECENZJA

Na polskim rynku książek metodycznych przeznaczonych dla dzieci w wieku przedszkolnym brakuje propozycji edukacyjnych opartych na teorii uczenia się muzyki Edwina E. Gordona. Taką lukę ma szansę częściowo wypełnić książka autorstwa Macieja Kołodziejskiego i Katarzyny Moskal-Kozak *Na dobry początek. Piosenki i zabawy muzyczno-ruchowe dla dzieci w wieku przedszkolnym*, która jest przedmiotem niniejszej recenzji.

Książka składa się z rozdziałów wstępnych, zawierających przygotowanie teoretyczne oraz rozdziału z materiałem nutowym piosenek i opisami zabaw.

Z rozdziału wstępnego dowiadujemy się, że zaplecze teoretyczne przygotowanego materiału stanowią dwie teorie: teoria uczenia się muzyki Edwina Eliasa Gordona oraz teoria inteligencji wielorakich Howarda Gardnera w wymiarze edukacyjnym (poznawczym i kształcącym), estetycznym i terapeutycznym. Inspiracje zaczerpnięto także z innych koncepcji muzyczno-edukacyjnych, głównie Carla Orffa, Emila Jaques-Dalcroze'a oraz Zoltána Kodály'a. Zaproponowane 27 autorskich piosenek to źródło ćwiczeń muzycznych z motywami tonalnymi i rytmicznymi, źródło zaproponowanych przy każdej piosence zabaw tematycznych i muzyczno-ruchowych.

Autorzy przy każdej piosence umieścili trzy tonalne motywy arpeggiowe wybrane z materiału muzycznego piosenki, oparte na funkcjach harmonicznym, poprzedzone wzorem (kontekstem) tonalnym, oraz trzy czteromakrobitowe motywy rytmiczne oparte na materiale rytmicznym piosenki. W rozdziale drugim pt. „Jak wprowadzać motywy tonalne i rytmiczne według założeń teorii uczenia się muzyki Edwina E. Gordona” znajdujemy wytłumaczenie do czego mają służyć zaproponowane motywy tonalne i rytmiczne.

Trzeci rozdział zawiera wskazówki dla nauczyciela dotyczące nauki piosenki poprzedzone omówieniem teoretycznym dotyczącym ekspresji wokalne jako podstawowego elementu przedszkolnej i wczesnoszkolnej edukacji muzycznej. Zaproponowano tu, żeby zgodnie z koncepcją E.E. Gordona nauczać piosenki bez słów, aby dzieci mogły początkowo skupić się tylko na wartościach muzycznych, co przyczyni się do lepszego rozwoju ich zdolności muzycznych.

Czwarta część to 27 piosenek (zapis nutowy i tekst), z muzyką Macieja Kołodziejskiego i tekstem Katarzyny Moskal-Kozak, z dołączonymi wyodrębnionymi z materiału muzycznego motywami tonalnymi i rytmicznymi poprzedzonymi wzorem tonalnym, informacjami dotyczącymi skali (tonalności), metrum, formie muzycznej piosenki, proponowanym, subiektywnym tempie, typie/rodzaju rozwijanej inteligencji wielorakiej, tytuł instrumentalnego utworu muzycznego do słuchania oraz opis zabaw muzyczno-ruchowych zróżnicowanych pod względem stopnia trudności (co ma umożliwić i pozostawić do decyzji nauczyciela zastosowanie w różnych grupach wiekowych).

Materiał dodatkowy, zamieszczony na końcu książki, to autorskie śpiewanki bez słów w różnych skalach i metrum oraz rytmiczanki.

Całość wieńczy spis bibliografii, spis propozycji utworów muzycznych oraz odnośniki do motywów tonalnych i rytmicznych wyodrębnionych z piosenek.

Zaproponowane w recenzowanej publikacji piosenki to bardzo interesujący, zróżnicowany materiał. Mają ładne teksty, ciekawą harmonię, muzycznie nie są łatwe, więc odpowiednie będą dla dzieci nie tylko w wieku przedszkolnym, ale też i starszych, w wieku wczesnoszkolnym. Niektóre piosenki mają zaznaczone za pomocą klamr i opisów części, co może być pomocne dla nauczycieli przy konstruowaniu zabaw ruchowych. Wyodrębnienie motywów tonalnych i rytmicznych z materiału muzycznego piosenek jest pomysłem autorskim Macieja Kołodziejskiego. Według koncepcji E.E. Gordona „piosenki, które wykonujemy przed motywami tonalnymi, nie muszą tych motywów zawierać; nie wyciągamy także ze śpiewanych piosenek motywów, aby je później dzieciom przedstawić”¹. Dzieci w wieku przedszkolnym, dla których z założenia przeznaczona jest omawiana publikacja, znajdują się zwykle na różnych etapach audiacji wstępnej (akulturacji, imitacji lub asymilacji), nie powinniśmy w tym wieku realizować nauki formalnej, a tym bardziej nauki motywów tonalnych i rytmicznych. Zaproponowane motywy mogą okazać się dla dzieci w wieku przedszkolnym za trudne do imitowania, jednak z pewnością dobrze będą służyły do osłuchiwania jako pomoc w nauce melodii i rytmu piosenki. W wieku starszym – w pierwszych klasach szkoły podstawowej powinny być bardzo pomocne przy analizie materiału muzycznego piosenek i w nauce śpiewu, a także można by je stosować w nauce formalnej począwszy od etapu słuchowo-głosowego różnicowania według sekwencyjnych kroków *teorii uczenia się muzyki* E.E. Gordona.

Zabawy zaproponowane w publikacji to ciekawe zabawy tematyczne i muzyczno-ruchowe, zrealizowane w bezpiecznym środowisku, przyjaznej atmosferze, pozwolą na twórczą organizację zajęć ukierunkowaną na poznawanie, odczuwanie, przeżywanie oraz (z)rozumienie i wyrażanie otaczającej je rzeczywistości. Utwory zaproponowane do słuchania stanowią dobre uzupełnienie zajęć muzycznych o kontakt z czystą muzyką instrumentalną.

Materiał nutowy śpiewanek i rytmiczank bez słów w różnych skalach i metrach to z pewnością najciekawsza część dla nauczycieli prowadzących zajęcia z niemowlętami i małymi dziećmi poszukujących w tej publikacji elementów „czystej” *teorii uczenia się muzyki* Edwina Eliasa Gordona.

Reasumując, publikacja Macieja Kołodziejskiego i Katarzyny Moskal-Kozak ma szansę zostać jedną z lepszych pozycji metodycznych dla kreatywnych nauczycieli, szczególnie, że dołączona do niej będzie płyta z nagraniem piosenek w świetnych aranżacjach samego kompozytora oraz nagraniem motywami rytmicznymi i tonalnymi, śpiewankami i rytmiczankami. Proponuję jednak rozszerzyć grupę wiekową dla której będzie przeznaczona poprzez zmianę tytułu na: *Na dobry początek. Piosenki i zabawy muzyczno-ruchowe dla dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym*.

Barbara Pazur

¹ Edwin. E. Gordona: *Teoria uczenia się muzyki. Niemowlęta i małe dzieci*. Wydawnictwo HARMONIA, 2010, s. 111.